

KĄ GEBA 5-6 METŲ AMŽIAUS VAIKAI?

Kasdienio gyvenimo įgūdžiai

Valgo tvarkingai, dažniausiai taisyklingai naudojami stalo įrankiais. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia, apsiauna ir nusiauna batus. Priminus tvarkosi žaislus, veiklos vietą. Žaisdamas, ką nors veikdamas stengiasi saugoti save ir kitus.

Įvardija vieną kitą maisto produktą, kurį valgyti sveika, vieną kitą – kurio vartojimą reikėtų riboti. Žino, kaip saugiai elgtis gatvėje, kur kreiptis iškilus pavojui, pasiklydus.

Fizinis aktyvumas

Eina pristatydamas pėdą prie pėdos, pakaitiniu ir pristatomuoju žingsniu, aukštai keldamas kelius, atlikdamas judesius rankomis, judėdamas vingiais. Laipioja lauko įrengimais. Spiria kamuolį iš įvairių padėčių, į taikinį. Pieštuką ir žirkles laiko beveik taisyklingai.

Eina ratu, poroje. Šokinėja ant vienos kojos judėdamas pirmyn, šoka į tolį, į aukštį.

Emocijų suvokimas ir raiška

Atpažįsta, pavadina savo jausmus ir įvardija situacijas, kuriose jie kilo. Vis geriau supranta ne tik kitų jausmus, bet ir situacijas, kuriose jie kyla.

Beveik neklysdamas iš veido mimikos, balso, kūno pozos nustato, kaip jaučiasi kitas, pastebi nuskriaustą, nusiminusį ir dažniausiai geranoriškai stengiasi jam padėti.

Savireguliacija ir savikontrolė

Nusiramina, atsipalaiduoja klausydamasis ramios muzikos, pabuvęs vienas, kalbėdamasis su kitais. Vis dažniau jausmus išreiškia mimika ir žodžiais, o ne veiksmais. Pats primena kitiems tinkamo elgesio taisykles ir bando jų laikytis be suaugusiųjų priežiūros.

Bando susilaikyti nuo netinkamo elgesio jį provokuojančiose situacijose, ieško taikų išeičių. Stengiasi suvaldyti savo pyktį, įniršį.

Savivoka ir savigarba

Supranta, kad jis buvo, yra ir visada bus tas pats asmuo: atpažįsta save kūdikystės nuotraukose, apibūdina savo išvaizdą. Jaučiasi esąs šeimos, vaikų grupės narys, kalba apie šeimą, draugus.

Vis geriau suvokia savo norus, jausmus, šeimą, Tėvynę. Juokiasi iš savo klaidų ar mažų nelaimių, jeigu jos nesukėlė rimtų pasekmių. Save ir savo gebėjimus vertina teigiamai.

Santykiai su suaugusiais

Rodo, prašo, siūlo, aiškina, nurodinėja, įtraukdamas suaugusįjį į savo žaidimus, bendrą veiklą, pokalbius apie savijautą ir elgesį. Tikrina suaugusiojo išsakytas leistino elgesio ribas – atsiklausia, derasi, pasako, kaip pasielgė kitas, ir laukia komentarų.

Nusiteikęs geranoriškai, pagarbiai, mandagiai bendrauja su suaugusiais. Kasdienėse

situacijose bando tinkamu būdu išsakyti priešingą nei suaugusiojo nuomonę.

Santykiai su bendraamžiais

Sėkmingai įsitraukia į vaikų grupę ir nuolat kartu žaidžia, siūlydamas savo sumanymą ar priimdamas kitų sumanymą, fantazuodamas. Noriai žaidžia su vaikais iš kitos kultūrinės ar socialinės aplinkos, natūraliai priima vaikų skirtumus. Gali turėti draugą arba kelis kurį laiką nesikeičiančius žaidimų partnerius.

Rodo iniciatyvą bendrauti ir bendradarbiauti su kitais vaikais, palaikyti su jais gerus santykius, domisi skirtumais tarp vaikų ir juos toleruoja. Supranta, koks yra elgesys yra geras ar blogas ir kodėl.

KĄ GEBA 5-6 METŲ AMŽIAUS VAIKAI?

Sakytinė kalba

Klausosi įvairaus turinio tekstų apie aplinką, įvairius įvykius, klausosi gyvai, įrašų. Kalba, pasakoja apie tai, kas buvo nutikę, įvykę, tai siedamas su žmonėmis, kalbasi apie matytus animacinius filmus, televizijos laidas, žaistus kompiuterinius žaidimus. Bando susikalbėti su kitakalbiu vaiku, pakartodamas jo kalbos vieną kitą žodį. Laisvai kalba sudėtiniais sakiniais, žodžius į sakinius jungia laikydamasis perprastų kalbos taisyklių. Išgirsta pirmą ir paskutinį garsą jo paties, tėvų, draugų vardažodžiuose, trumpuose žodžiuose. Atpasakoja pasakas, padavimus, apsakymus. Kuria ir pasakoja tekstus.

Rašytinė kalba

Domisi abėcėlės raidėmis. Pastebi žodžius, prasidedančius ta pačia raide. Kopijuoja raides, paprastus žodžius. Bando rašyti raides, pradėdamas savo vardo raidėmis.

Domisi knygomis, supranta nesudėtingą jų siužetą, klausinėja. Žino keliolika abėcėlės raidžių. Supranta, kad garsas siejamas su raide, o raidės sudaro žodį. Spausdintomis raidėmis rašo savo vardą, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius.

Aplinkos pažinimas

Pasakoja apie savo šeimą, jos buitį, tradicijas. Moka papasakoti apie savo gimtąjį miestą, įvardija kelis žinomus gimtojo miesto objektus. Atpažįsta ir įvardija naminius,

laukinius gyvūnus. Samprotauja apie jų gyvenimo skirtumus. Skiria daržoves, vaisius, uogas.

Pasako tėvų profesijas, žino savo namų adresą, savo šalies ir sostinės pavadinimą. Moka prižiūrėti kambarinius augalus, daržoves, stebi jų augimą.

Skaičiavimas ir matavimas

Skaičiuoja bent iki 5. Dėliodamas kelis daiktus, sugeba atsakyti į klausimus: Kiek iš viso? Kiek daugiau? Kiek mažiau? Skiria kelintinius skaitvardžius. Skiria trikampę, stačiakampę formas. Grupuoja, komponuoja daiktus, atsižvelgdamas į jų spalvą, formą arba dydį. Vartoja žodžius: ilgesnis – trumpesnis, siauresnis – platesnis, aukštesnis – žemesnis, lengvesnis – sunkesnis. Supranta, ką reiškia sudėlioti nuo mažiausio iki didžiausio, ir atvirkščiai. Skiria sąvokas šiandien, vakar, rytoj.

Skaičiuoja bent iki 10. Palygina mažai daiktų grupes pagal kiekį. Supranta ir vartoja žodžius: daugiau, mažiau, po lygiai, pusiau. Apibūdina daiktų vietą ir padėtį (į kairę, į dešinę, aukščiau, žemiau, virš, po ir kt.

Meninė raiška

Balsu, judesiais, pasirinktu muzikos instrumentu improvizuoja. Atpažįsta kai kurių instrumentų (smuiko, būgno, dūdelės, varpelio) tembrus, girdėtus kūrinus. Šoka sukamuosius (kai sukamasi poroje) ratelius,

paprastų žingsnių ir penkių–šešių natūralių judesių (bėga, sukasi, pašoka ir kt.) šokius. Vaidindamas išplėtoja vyksmą dialogo, keisdamas balso intonacijas.

Eksperimentuoja įvairiomis dailės priemonėmis, medžiagomis. Dainuoja sudėtingesnio ritmo dainas. Kuria melodiją trumpam tekstui.

KĄ GEBA 5-6 METŲ AMŽIAUS VAIKAI?

Estetinis suvokimas

Mėgaujasi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla. Rodo pasitenkinimą bendra veikla ir kūryba, gėrasi savo ir kitų menine veikla, geru elgesiu, darbais. Grožisi gamtos spalvomis, formomis, garsais. Stengiasi kuo gražiau šokti, vaidinti, deklamuoti, dainuoti. Pastebi papuoštą aplinką, pasako, kas ir kodėl jam gražu.

Iniciatyvumas ir atkaklumas

Pats pasirenka ir ilgesnį laiką kryptingai plėtoja veiklą vienas ir su draugais. Lengviau pereina nuo paties pasirinktos prie suaugusiojo jam, vaikų grupei ar visai vaikų grupei pasiūlytos veiklos. Savarankiškai bando įveikti kliūtis savo veikloje, nepasisekus bando įtraukti bendraamžius, tik po to kreipiasi į suaugusįjį.

Tyrinėjimas

Domisi medžiagomis, iš kurių padaryti daiktai, ir jų savybėmis. Paaikškina, kad su nežinomais daiktais ir medžiagomis reikia elgtis atsargiai, stengiasi taip daryti. Domisi aplinka, mėgsta stebėti, kaip auga augalai, kaip elgiasi gyvūnai, noriai atlieka įvairius bandymus, tyrinėja, iš kokių medžiagų padaryti daiktai. Lygina daiktus, medžiagas, gyvūnus ir augalus.

Problemų sprendimas

Retsykais pats ieško sunkumų, kliūčių, aktyviai bando įveikti sutiktus sunkumus. Nepasisekus samprotauja, ką galima daryti toliau, kitaip arba prašo suaugusiojo pagalbos. Ieško tinkamų sprendimų, pradeda numatyti priimtų sprendimų pasekmes, tariasi su kitais ir atsižvelgia į jų nuomonę, siūlo ir priima pagalbą.

Kūrybiškumas

Klausinėja, aiškindamasis jam naujus, nežinomus dalykus. Savitai suvokia ir vaizduoja pasaulį. Išradingai, neįprastai naudoja įvairias medžiagas, priemones. Lengvai sugalvoja, keičia, pertvarko savitas idėjas, siūlo kelis variantus.

Mokėjimas mokytis

Norėdamas ką nors išmokyti, pasako, ko nežino ar dėl ko abejoja. Drąsiai spėja, bando, klysta ir taiso klaidas, klauso, ką sako kiti, pasitiksina. Drąsiai ieško atsakymų į klausimus, rodo iniciatyvą iškeldamas ir sprenddamas problemas. Randa reikiamą informaciją.

